

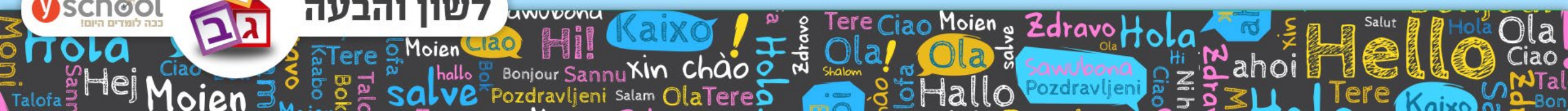
נושא השיעור: דרכי תצורת השם
שם המורה: נשאת מסארוה
כיתת היעד: י-יא
מקום השיעור ברצף הלימודי: שני

עורך המצגת - נשאת מסארוה
כל הזכויות שמורות לוויסקול לימודים מקוונים בע"מ

y school
בכה לנעדים היסוד

לשון והבעה

דרכי התצורה

בעברית יש חמישה דרכים מרכזיות ליצירת שמות:

גזירה קווית

גזירה מסורגת

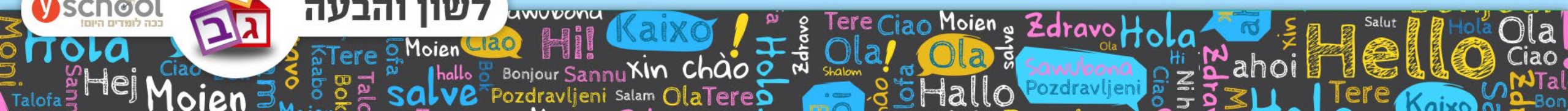
הלחם

נוטריקון

שאיילה מלועזית

גזירה מסורגת

מה זה גזירה מסורגת? למה קראו לה כך?

▶ היא דרך ליצירת שם, המורכב משורש ומשקל (תבנית), אשר נותנים לשם משמעות.

▶ התבנית מורכבת מאותיות ותנועות שנכנסות בתוך השורש ויוצרות שם חדש:
שורש: ס-פ-ר ומשקל (מְקַטְלָה). יוצרים שם: מְסַפְרָה. שם של מקום.

▶ גזירה מסורגת, אין בניין אלא משקל.

▶ ואותיות השורש לא נקראת (פ-ע-ל) אלא (ק-ט-ל).

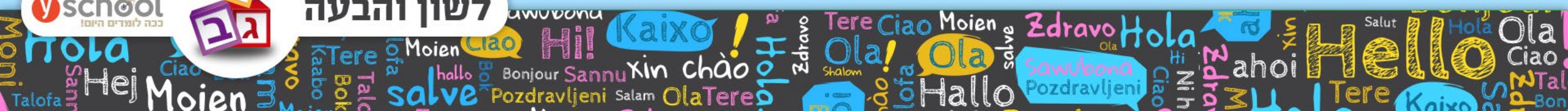

גזירה מסורגת

מה זה גזירה מסורגת? למה קראו לה כך?

▶ הדרך הזו נקראה מסורגת. כיוון שהאותיות המוספיות והתנועות שמוסיפים מסתרגים בין אותיות השורש, משתלבים בו ויוצרים משמעות חדשה.

▶ משקלים מסוימים יש להם יותר ממשמעות אחת:
ו-כ-ב ומשקל (קִטְלָת) יוצרים משמעות של כלי - רִנְבַת.
אבל אותו משקל עם שורש ד-ל-ק יוצר לנו - דִּלְקַת שזה שם של מחלה.

גזירה מסורגת

משקלים (דוגמאות)

במערכת הפועל יש שבעה בניינים לעומת מערכת השם שיש משקלים רבים:

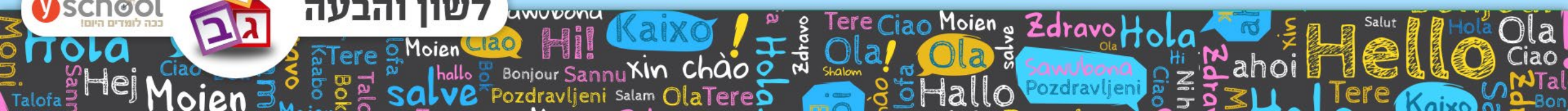
שורש: **ס-פ-ר** במשקל (קִטֵּל) = סָפַר / חָיַט / נָהַג / בעל מקצוע

שורש: **ר-כ-ב** במשקל (קִטְּלַת) = רִכְּבַת / רכב

שורש **מ-ה-ר** במשקל (קִטִּיל) = מָהִיר / תכונה

שורש **ס-כ-נ** במשקל (קִטִּיל) = סָכַן / כלי

שורש **ס-ג-ד** במשקל (מִקְטֵל) = מִסָּדָד, שורש **ח-ל-פ** באותו משקל יוצר = מְחַלֵּף

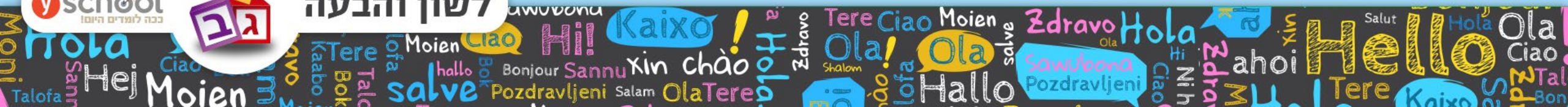

גזירה מסורגת

משקלים (דוגמאות)

שמות הפעולה נוצרו בצורה הזאת: משקל (הקטטה) הרחקה / הרפנה

קטול : ספור

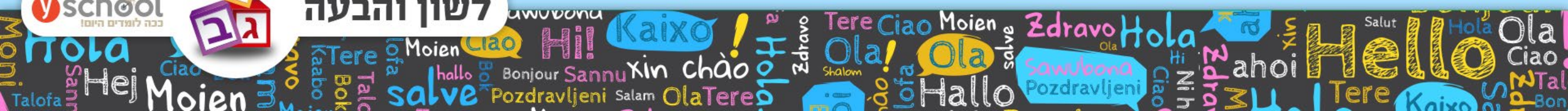
גזירה מסורגת

משקלים (דוגמאות)

לפעמים צורת הבינוני של הפעלים בבניינים משמשת אותנו למשקלי שמות:

המרצה **מְסַבֵּר** לנו מחדש בסוף כל הרצאה.

הַמְסַבֵּר לא הסביר לנו על כל החומר.

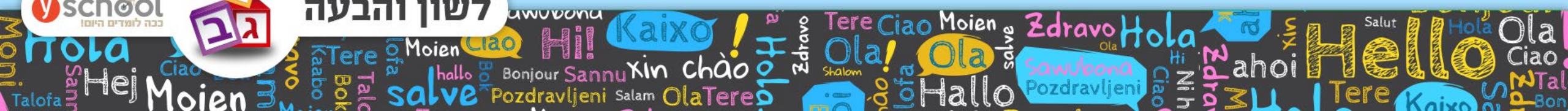
גזירה מסורגת

איך נדע איזה משקל?

לקרוא ולהכיר את שמות המשקלים בספר הלימוד.

לנתח את המילה: לסמן את האותיות המוספיות,
והחליף את אותיות השורש (ק-ט-ל).

מִדְפָּסֶת = (מִקְטָלֶת)

נושא השיעור הבא: גזירה קווית

